

Smernice za izbiro psa pomočnika, veterinarska potrdila, program šolanja psa pomočnika, uvajanje invalida in končni preizkus**1. POGOJI ZA IZBIRO IN PRIDOBITEV PSA POMOČNIKA**

Pes pomočnik (v nadaljnjem besedilu: pes) mora:

- biti predhodno veterinarsko pregledan, testiran, biti mora psihično trden in delovno sposoben;
- biti usposobljen s humanimi metodami usposabljanja, ki zagotavljajo psihično in fizično varnost psa;
- biti usposobljen za posebne naloge/opravila;
- najbolje ustrezati invalidovim potrebam v smeri ublažitve njegove invalidnosti, njegovim sposobnostim in načinu življenja;
- biti nastanjen ob invalidu v notranjem prostoru (stanovanju, hiši).

Pes ne sme biti na kakršen koli način usposobljen za opravljanje dolžnosti varovanja ali zaščite invalida, temveč mu mora biti v funkcionalno pomoč.

Psa se invalidu ne sme predati, dokler pes ni ustrezno fizično in psihično zrel.

S psom mora invalid ravnati v skladu z zakonom, ki ureja zaščito živali, in drugimi veljavnimi predpisi.

2. IZBIRA PSA POMOČNIKA

2.1 Pes je srednje velik, s plečno višino od 30 cm do 65 cm, z/do srednje dolgo dlako, preprosto za negovanje. Zaželen je rodovnik. Pri predaji psa invalidu v last pes ne sme biti starejši od 30 mesecev.

2.2 Pes mora:

- biti zdrav in veterinarsko pregledan,
- biti psihično stabilen,
- biti dobro vzgojen in socializiran,
- biti vodljiv, ubogljiv, učljiv in vztrajen,
- imeti voljo in potrebo za prinašanje različnih predmetov,
- imeti normalne reakcije za psa pomočnika (dosledno upoštevanje invalidove prepovedi in samokontrola –zunanjih dražljajev).

3. ŠOLANJE PSA POMOČNIKA**3.1 Splošno šolanje**

Šolanje psa traja praviloma dvanajst mesecev. Psa je treba šolati po sodobnih načelih brez uporabe psihične ali fizične prisile s pozitivnimi oblikami motivacije (s pohvalo in nagrado). Splošno šolanje je namenjeno predvsem vzgoji in sožitju z zunanjim okoljem ter socializaciji.

3.2 Posebno šolanje

Posebno šolanje se začne, ko pes že obvlada splošna znanja. Vmesni preizkus A opravlja s psom izvajalec, končni preizkus B pa invalid s psom.

Šolanje psa zajema učenje:

- opravi,
- poslušnosti,
- vedenja psa v javnosti.

Izvedenec in izvajalec skupaj z invalidom določita opravila (naloge), ki jih bo pes opravljal. Pri tem se upoštevajo individualne potrebe invalida.

Določijo se najmanj tri naloge izmed opravil, navedenih v točki 3.2.1, ki jih invalid in pes prikažeta na končnem preizkusu B.

3.2.1 Učenje opravi

a) Pobiranje, prinašanje, nošenje, odlaganje različnih predmetov

Pes mora prinašati kovinske, plastične, lesene in »mehke« predmete, predvsem tiste, ki jih uporablja tudi invalid. Če pes v posebni oprtnici občasno nosi nakupljene predmete, mora biti teža stvari enakomerno porazdeljena v posebni oprtnici na psu, da se prepreči drgnjenje. Teža ne sme presežati 10 % teže psa.

b) Vleka (s posebno oprtnico ali brez nje)

Pes lahko pomaga pri odpiranju in zapiranju vrat ter predalov s pritrjenim vlečnim trakom na posebni oprtnici ali pritrjenim na kljuko. Pes lahko nudi pomoč pri slačenju delov oblačil in sodeluje z invalidom pri gibanju z invalidskim vozičkom. Invalid opravi večino dela, kolikor je največ mogoče pri povzpetju na robnik, manjšo vzpetino, dohodno rampo.

c) Potiskanje z nosom ali tačkami

Pes lahko pomaga pri vklopu/izklopu električnih stikal, ki so na primerni višini in jih pes doseže.

3. 2. 2 Učenje poslušnosti

- hoja ob vozičku,
- sedi,
- prostor,
- kratkotrajno odlaganje.

Pes pomočnik mora obvladati osnovne vaje poslušnosti. Pri vmesnem preizkusu A in končnem preizkusu B potekajo vaje na primerno veliki površini s trdnimi tlemi. Izvajalec pri vmesnem preizkusu A izvaja vaje na invalidskem vozičku. Izvajalec o vmesnem preizkusu napiše podrobno poročilo in ga z delnim zahtevkom za plačilo pošlje pristojni upravni enoti.

3.2.3 Učenje vedenja v javnosti

- spremljanje invalida.

Pes hodi načeloma na levi, lahko tudi na desni strani vozička in pri tem ne sme prehitevati ne zaostajati ne hoditi preveč vstran, ne sme se odzivati na zunanje dražljaje. Pes spremlja voziček na povodcu. Pes mora enako hoditi ob vozičku, ki ga poganja invalid, kot ob drugem pripomočku, ki ga poganja elektrika. Primerna hitrost takega pripomočka, ko hodi ob njem pes, je največ 7 km/h.

Invalid je ves čas edini odgovoren za celotno javno vedenje ter varnost dobrobit psa v skladu z veljavno zakonodajo.

4. VMESNI PREIZKUS A

Vmesni preizkus A opravlja s psom izvajalec. Namen vmesnega preizkusa je preizkušnja psa, če je pripravljen za poznejše delo z invalidom.

5. UVAJANJE INVALIDA ZA DELO S PSOM POMOČNIKOM

Vsak izvajalec pred začetkom šolanja psa dobi izvedensko mnenje iz 5. člena pravilnika.

Usposabljanje za vse invalide mora biti individualizirano. Z invalidom mora izvajalec vaditi toliko časa, da je invalid pri svojem delu s psom lahko uspešen. Priporočljivo obdobje trajanja prenosa je do enega meseca.

Bistvenega pomena je, da invalid kot uporabnik psa pri ravnanju s psom upošteva navodila izvajalca. Če ni tako in obstajajo tehtni razlogi (na primer slabo zdravje, pomanjkanje kondicije ali motivacije ipd.), se usposabljanje lahko prekine.

Vadba z invalidom lahko deloma poteka v kraju, kjer živi izvajalec, deloma pa v kraju, kjer živi invalid, lahko pa le v kraju, kjer je doma invalid.

Izvajalec mora invalida naučiti uporabljati vsa povelja.

O uvajanju izvajalec vodi dnevnik.

6. KONČNI PREIZKUS B

Končni preizkus opravlja invalid s psom. Namen preizkusa je preizkušnja sposobnosti invalida, če je pripravljen na sodelovanje s psom, ki mu bo v funkcionalno pomoč.

Po opravljenem končnem preizkusu B izvajalec izstavi končno poročilo in končni zahtevek za plačilo in ju skupaj z vrednotnico ter zapisnikom o prevzemu psa pošlje upravni enoti, ki je vrednotnico izdala.

6.1 Testne postaje

Testne postaje skupaj določijo izvajalec, izvedenec in invalid.

PRVA TESTNA POSTAJA – prvi del preizkusa se začne v stanovanju/hiši invalida, kjer mora invalid psa za delo opremiti sam (ovratnica, povodec, oprtnica z oznako pes pomočnik) – izjema je takšna stopnja invalidnosti, ko tega ne more storiti sam. Preizkušajo se znanje in razumevanje pasje nege in zdravja psa.

DRUGA TESTNA POSTAJA – drugi del preizkusa se nameni najmanj trem opravilom iz točke 3.2.1, ki za invalida pomenijo funkcionalno korist in se izvajajo v stanovanju/hiši invalida.

TRETJA TESTNA POSTAJA – tretji del preizkusa se opravi v zunanjem okolju:

- spremljanje invalida na vozičku,
- osnovne vaje poslušnosti.

Izvedenec po opravljenem preizkusu pripravi zapisnik z opisnimi ocenami, na podlagi katerih oceni, ali je invalid s psom opravil preizkus uspešno ali ne. Če je ocena negativna, lahko invalid s psom še enkrat opravlja preizkus B v roku 30 dni.

Po uspešno opravljenem preizkusu B izvajalec invalidu izda identifikacijsko kartico za psa.